

Fiatal gazdák szerepe a kertészeti termelésben

Tartalom

Bevezető	1
A kertészeti termelők száma	1
A gazdaságok standard termelési értéke	2
A gazdaságok munkaerő-felhasználása	2
A földhasználat jellemzői	3
Gyümölcsstermesztés	3
Zöldségstermesztés	4
A burgonya termesztése	5
Szőlőstermesztés	5
A kertészeti termékek kibocsátása a mezőgazdasági számlarendszer alapján	5

Bevezető

A kertészet élőmunkaigénye, az előállított termékek feldolgozottsága a mezőgazdaság más területeihez képest átlagosan magasabb. Az ágazat hozzáadottérték-termelő képessége és a foglalkoztatásban betöltött szerepe miatt, valamint a termelési, technológiai innovációk alkalmazásának fontos terepeként is kiemelt szerepet kap a 2014–2020 közötti időszakban. Jelen kiadvány bemutatja az ágazat szereplőinek általános helyzetét, külön figyelmet fordítva a fiatal gazdálkodókra. A vizsgálat körébe bevont gazdaságok lehatárolása az Európai Unió 1242/2008/EK rendelete által meghatározott gazdaságtipológia alapján készült. Ez a gazdaságok gazdaságtípus, ökonómiai méret és a gazdasághoz közvetlenül kapcsolódó egyéb jövedelemszerző tevékenységek jelentősége szerinti egységes osztályozását jelenti.

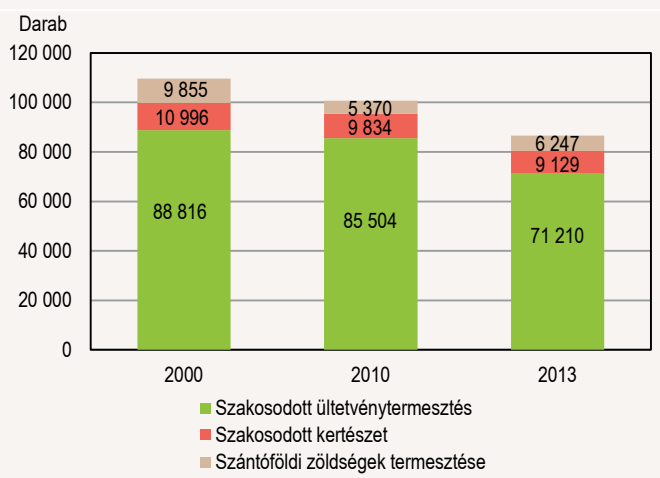
A kertészeti termelők száma

A legutóbbi, 2013-as gazdaság szerkezeti összeírás (GSZÖ) alkalmával összesen 491,3 ezer gazdaságot írtak össze. A 8800 gazdasági szervezet mellett 482,5 ezer egyéni gazdaság folytatott mezőgazdasági tevékenységet. Az előző, 2010-es teljes körű összeíráshoz képest 15%-kal csökkent, 2000-hez képest pedig megfeleződött a gazdaságszám, elsősorban az egyéni gazdaságok fogytak. A kutatás szempontjából releváns, **kertészetbe sorolt gazdaságok (tipológia szerint: 2. szakosodott kertészet és 3. szakosodott ültetvénytermesztés és 163. szántóföldi zöldségek szakosodott termesztése¹⁾ száma összesen 86,6 ezer volt, aminek 82%-a ültetvénytermesztéssel (főként gyümölcs- és szőlőtermesztés), 11%-a különféle kertészeti tevékenységgel (jellemzően növényházi zöldségtermesztés, valamint virág- és dísznövénytermesztés), 7%-a pedig szántóföldi zöldségtermesztéssel foglalkozott.** 2010 és 2013 között a típusba sorolt gazdaságok száma 14%-kal csökkent, az ezredforduló óta pedig összességében 21%-kal visszaesett. **Az ágazatban szereplők száma jóval kisebb mértékben csökkent, mint ahogy az az összes gazdaság esetén tapasztalható.** Sőt, 13 év alatt a szakosodott kertészetek száma csökkent a legkevésbé. Általánosságban nézve egyfajta specializáció ment végbe, leginkább a vegyes gazdaságok szűntek meg, de az abrakfogyasztó állattartás (sertés és baromfi) is visszaszorult. **Az átnen-**

deződés eredményeként a kertészetek aránya az összes gazdaságból a 2000-ben mért 11%-ról 2013-ra 18%-ra növekedett.

1. ábra

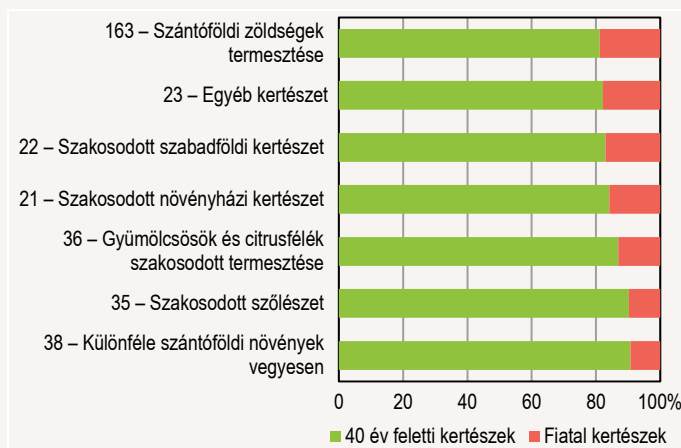
A kertészetbe sorolt gazdaságok számának alakulása

A fiatal kertészek²⁾ aránya 2013-ban 12% volt; összesen 10,5 ezer olyan gazdaság, amelyet 40 évesnél fiatalabb gazdálkodó vezetett. Az egyéb gazdaságokhoz képest nincs jelentős eltérés, hiszen ez az arány esetükben 13%. A fiatalok aránya a szántóföldi zöldségtermesztőknél volt a legmagasabb (19%), a különféle kertészetet vezetőik körében 16%, az ültetvényt művelők között viszont az átlagosnál alacsonyabb (11%). A jelentős számú és egyben a legnagyobb súllyal rendelkező gyümölcsstermesztők között átlagos (13%), a szintén jelentős számú szőlészek között viszont csupán 9,7% volt az arányuk.

2. ábra

A kertészetbe sorolt* gazdaságok megoszlása, 2013

* Lásd Módszertani megjegyzések.

¹ A 161. Szakosodott gyökűmös növények termesztése típusba sorolt gazdaságok nem kerültek kiválasztásra, körükben ugyanis magas a cukorrépa-termesztéssel foglalkozók száma.

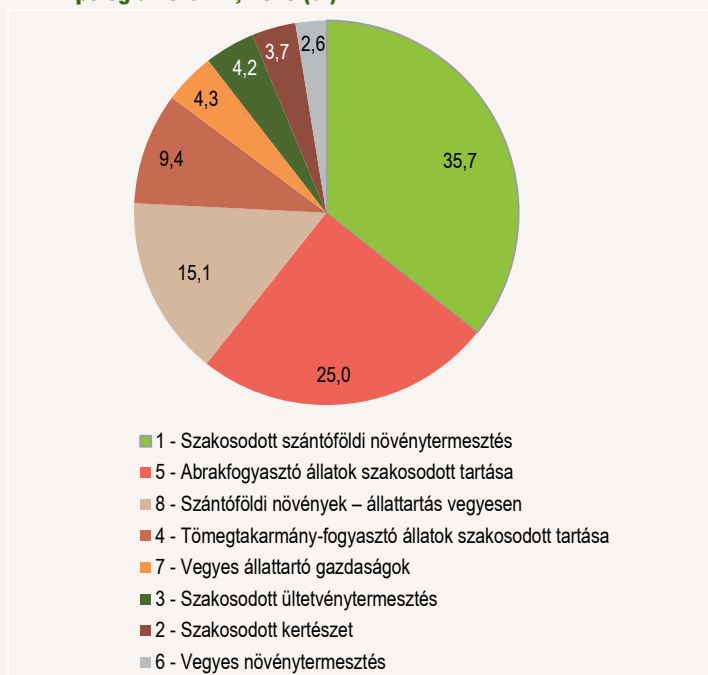
² A típusba sorolt gazdaság gazdálkodójának/irányítójának kora 14–39 év közé esik.

A gazdaságok standard termelési értéke

Az ágazatok súlyát az adott gazdaságok standard termelési értékének aránya segítségével vizsgáltuk. A termelési érték 34%-át a szántóföldi növénytermesztés³, negyedét az abrakfogyasztó állattartás, 15%-át pedig a vegyes szántóföldi növénytermesztés és állattartás adta 2013-ban, a termelés háromnegyedét lefedve. **A kertészeti ágazat összesen 9,4%-kal (ültetvénytermesztés 4,2%, kertészeti termelés 3,7%, szántóföldi zöldségtermesztés 1,5%) részesedett. Az ültetvényesek a számuknál jóval kisebb arányban járultak hozzá a megtermelt értékhez, a szántóföldi kertészek standard termelési értéke viszont közel kétszerese a számbeli súlyukhoz viszonyítva. A szántóföldi zöldségtermesztők esetén a két arány hasonló volt 2013-ban.**

3. ábra

A gazdaságok standard termelési értékének megoszlása tipológia* szerint, 2013 (%)

* Lásd Módszertani megjegyzések.

Az egy gazdaságra jutó átlagos standard termelési érték⁴ 2013-ban a tömegetakarmány-fogyasztó állatot tartó gazdák körében volt a legmagasabb, 20,3 ezer euróval. **Ettől alig maradt el a szakosodott szántóföldi kertészek által előállított átlagos termelési érték (20,2 ezer euró). Az ültetvénytermesztők ezzel szemben a rangsor végén található, alig 3 ezer euróval. A szántóföldi zöldségtermesztők által előállított átlagos termelési érték 12,1 ezer euró volt.** Az ágazatnak igen heterogén a képe. A szakosodott gombatermesztők, faiskolák és szabadföldi virág- és dísznövénykertészek fajlagos mutatója kimagasló. Az ültetvényesek közül a szőlészettel és bortermeléssel foglalkozók értéke a legalacsonyabb, ennél valamelyest magasabb a gyümölcstermesztőké. A fiatal gazdálkodók átlagos üzemmérete valamelyest nagyobb, mint a teljes sokaságé. A szakosodott szántóföldi kertészek között a 40 év alatti gazdálkodók átlagos standard termelési értéke 14, a szakosodott ültetvénytermesztők között pedig 38%-kal volt magasabb 2013-ban. A fiatal szántóföldi zöldségtermesztők az átlagtól számottevően elmaradó értékkel rendelkeztek.

A gazdaságok munkaerő-felhasználása

2013-ban a tipológia alapján kertészeti ágazatba sorolt gazdaságok **összesen 85,1 ezer fő fizetett alkalmazottat jelentettek a gazdaságszerkezeti**

összeírás alkalmával (a szervezetek mellett az egyéni gazdaságok is alkalmaznak kisebb számban fizetett alkalmazottakat). **Emellett 170 ezer fő nem fizetett munkaerőt is összeírtak az egyéni gazdaságoknál.** Összesen 255,1 ezren⁵ végeztek valamennyi munkát a vizsgált gazdaságokban. Átszámítva **80,4 ezer éves munkaerő-egységnek (ÉME) felel meg**, ami olyan, mintha ennyi ember egész évben teljes munkaidőben dolgozott volna. 2010-ben 250,4 ezer főt írtak össze, közel annyit, mint 2013-ban, az összetétel azonban jelentősen módosult. A korábbi időpontban 56,6 ezer fő fizetett mellett 193,9 ezer nem fizetett munkaerő volt. Előbbi 3 év alatt jelentősen emelkedett, utóbbi viszont az egyéni gazdaságszám csökkenésével párhuzamosan mérséklődött. Az éves munkaerőegységben kifejezett ráfordítás (2010-ben 75,6 ezer ÉME) 5,8%-kal nőtt 2010 és 2013 között a fizetett munkaerő-ráfordítás emelkedése miatt.

1. tábla

A munkaerő-ráfordítás a kertészeti ágazatban

	Munkaerő-ráfordítás	Kertészek	Fialat kertészek
2010	Fizetett ÉME	19702	4441
	Nem fizetett ÉME	56291	7145
	Összesen	75993	11586
	Fizetett fő	56552	12118
	Nem fizetett fő	193860	25400
2013	Fizetett ÉME	25529	5126
	Nem fizetett ÉME	54906	6175
	Összesen	80435	11301
	Fizetett fő	85054	17338
	Nem fizetett fő	170050	19210
	Összesen	255104	36549

A fiatal gazdálkodók 2013-ban 36,5 ezer főt jelentettek a mezőgazdasági összeírás alkalmával. Ez 11,3 ezer teljes munkaidős dolgozó munkájának felelt meg. 2010-hez képest gyakorlatilag nem történt változás sem a létszámban, sem a ledolgozott munkaidőben. A fizetett munkaerő-ráfordítás aránya (32%) a kertészeti ágazatban 5 százalékponttal magasabb volt 2013-ban, mint a teljes sokaság esetében. **A 40 év alatti gazdálkodók még ennél nagyobb arányban (45%) támaszkodtak a fizetett munkára.** A fiatal kertészek foglalkoztatási potenciálja tehát az átlagnál jelentősen magasabb. A hazai termelők korösszetétele kedvezőtlen, a teljes mezőgazdaságot figyelembe véve a gazdálkodók közel 45%-a 60 évnél idősebb, a fiatalok aránya pedig csak 13%. Jelentős eltérés a kertészeti ágazaton belül sem tapasztalható. A fiatalok aránya kissé elmarad az átlagtól (12%), az időseké pedig közel azonos (több mint 44%) volt 2013-ban. **Az ágazatban is jellemző a mezőgazdaságban általánosan megfigyelhető előregedés,** 2010 és 2013 között a 60 év felettek aránya 4,1 százalékponttal emelkedett, a fiataloké pedig 1,6 százalékponttal csökkent. A hazai gazdálkodók többsége a mezőgazdasági tevékenységét pusztán gyakorlati tapasztalata alapján végzi, sőt ezek még azzal sem rendelkeznek. A kertészetbe sorolt gazdaságok vezetőinek 79%-a vallotta, hogy pusztán a tapasztalataira támaszkodva gazdálkodik. **Alapfokú mezőgazdasági végzettséggel 5,7, középfokúval 7,2, felsőfokú végzettséggel pedig 4,7%-uk rendelkezett 2013-ban.** Ez utóbbi az egyéb tevékenységet végzőkhöz viszonyítva (3,2%) jóval kedvezőbb. **A fiatal kertészek iskolázottsága lényegesen jobb az egyéb gazdálkodókhöz, illetve a többi kertészhez képest is.** Körükben volt a legmagasabb a középfokú (10%), és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (5,6%) is.

³ Szántóföldi zöldségtermesztés nélkül.

⁴ A mutató az adott típusba tartozó gazdaságok átlagos méretéről ad elsősorban információt, a jövedelmezőség megítélésére nem alkalmas.

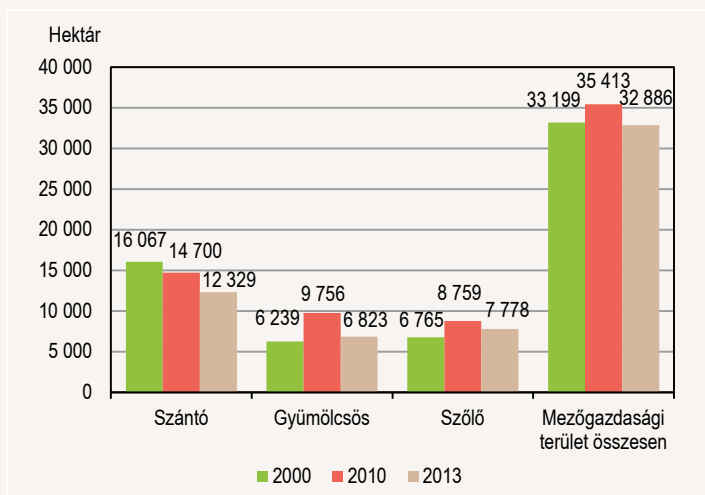
⁵ Az összeírás nem nyújt információt arról, hogy az adott gazdaságban mezőgazdasági tevékenységet végző valójában milyen területen dolgozik. A termelési értéke alapján kertészeti ágazatba sorolt gazdaságban lehet egyéb, nem kertészeti tevékenység is, amely munkaerőt köt le. Így a kertészeti tevékenységet végzők száma pontosan nem, csak a kertészetbe sorolt gazdaságban dolgozók száma határozható meg.

A földhasználat jellemzői

2013-ban Magyarországon a **mezőgazdasági terület**⁶ nagysága összesen közel **4,6 millió hektár** volt a GSZÖ adatai alapján⁷. Ennek több mint négyötöde (3,8 millió hektár) szántó volt. További 14%-át (635 ezer hektárt) gyepeként hasznosították a gazdálkodók. A törzses és bogyós gyümölcsösök együttes aránya 1,7% volt. Előbbi 70 ezer, utóbbi 5,9 ezer hektárt foglalt el az ország teljes területéből. A közel 56 ezer hektáron termelt szőlő aránya 1,2%-ot tett ki. A zöldségtermesztés területe külön kiemelendő, mivel azt a szántó művelési ágban számolják el. Ezen belül is megkülönböztetjük a szabadföldi, valamint a hajtatasos (üvegházban, fóliasátorban termő) zöldségek területét. Előbbi összesen közel 59 ezer hektár, utóbbi mindössze 2,3 ezer hektár volt 2013-ban. **A kertészeti ágazatba sorolt gazdaságok 2013-ban összesen 195 ezer hektár mezőgazdasági területet használtak.**⁸ Ennek 40%-a szántó, 25%-a gyümölcsös, 22%-a szőlőterület volt. Az üvegházak, fóliasátrak területe megközelítette az 1%-ot. (A fennmaradó részt gyepek és konyhakertterületek adják.) A kertészek által használt mezőgazdasági terület 2010 óta 6,3%-kal csökkent. A legjobban a szántó területe esett vissza (15%-kal), de a gyümölcsösök (10%) és a szőlő (5,3%) területe is számottevően csökkent. 2000 óta azonban összességében nőtt a mezőgazdasági terület: az ezredforduló után bővült, majd 2010 után csökkent. **A legutóbbi összeírás adatai alapján a fiatal kertészek összesen 12,3 ezer hektáron gazdálkodtak.** A terület 37%-a szántó, 24%-a szőlő, 21%-a pedig gyümölcsös volt. A fiatal gazdálkodók számuk alapján betöltött súlyukhoz (12%) képest nagyobb arányban részesedtek a különböző művelési águ földterületekből. Az üvegház, fóliaterület 21%-át, a szőlő- és zöldségterület 18–18%-át művelték. Összességében a kertészek által használt mezőgazdasági terület 17%-án gazdálkodtak a fiatalok 2013-ban. A mezőgazdasági területük az utolsó teljes körű összeírás (2010) óta 7,1%-kal csökkent, valamelyest nagyobb mértékben, mint a teljes kertészeti ágazaté. A gyümölcssterület számottevően, 30%-kal visszaesett, de a szántó (16%) és a szőlő (11%) is jobban csökkent a fiataloknál, mint az ágazat egészében. 2000 óta összességében nem változott jelentősen a mezőgazdasági terület nagysága, a gyümölcsös és a szőlőterületek nőttek, a szántó viszont jelentősen csökkent.

4. ábra

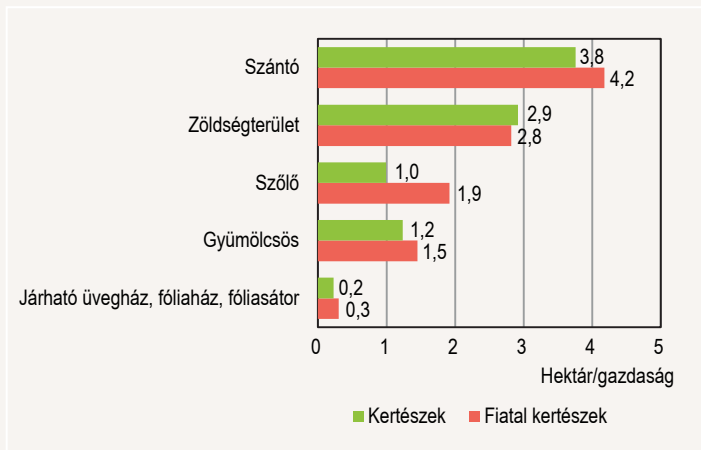
A mezőgazdasági terület átlagos nagyságának alakulása a fiatal kertészek között

A vizsgált gazdaságok átlagos mezőgazdasági területe 2013-ban 2,3 hektár volt. Szántó művelési ágban ez az érték 3,8 hektár, gyümölcs művelési ágban 1,2 hektár, szőlőben 1 hektár volt⁹. A fiatal gazdák kedvezőbb helyzetére utal, hogy körükben az átlagos mezőgazdasági terület jelentősen (38%-kal) nagyobb az összes kertészhez viszonyítva. Ez alól csak a zöldségterület kivétel. A szőlő művelési ágban nagy az eltérés, a fiatal szőlészek közel kétszer akkora átlagos területen gazdálkodnak, mint idősebb társaik.

5. ábra

A használt mezőgazdasági terület átlagos nagysága, 2013

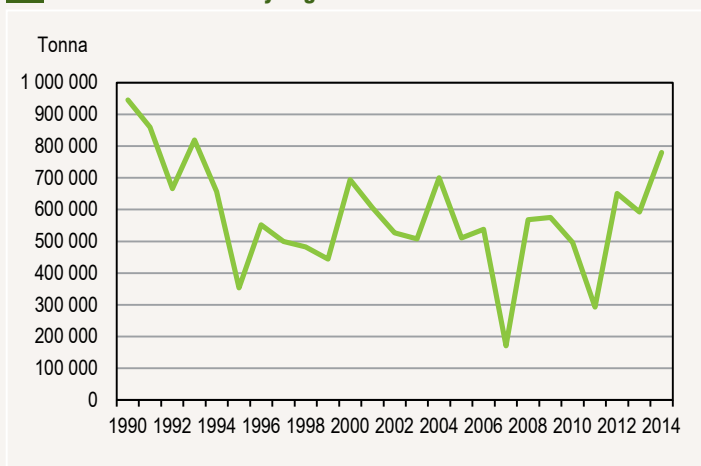

Gyümölcstermesztés

2013-ban országosan közel 76 ezer hektáron termesztettek gyümölcsöt. A törzses fajok adták ennek több mint kilenczetedét (70 ezer hektár), bogyós fajokat 5,9 ezer hektáron termesztettek. A legnagyobb területen termesztett törzses gyümölcsfajunk az **alma**. Közel 27 ezer hektáron, a gyümölcsös terület 35%-án termesztették 2013-ban. 2010 óta azonban 11%-kal, több mint 3 ezer hektárral csökkent a területe. 2014-ben a **betakarított mennyiség közel 780 ezer tonna** volt. Ez a 2009–2013. évi átlagnál (522 ezer tonna) 50%-kal magasabb. 1990 óta csökkenő trend érvényesül az almatermesztésben.

6. ábra

Az alma termésmennyiségének alakulása

⁶ Szántó, konyhakert, gyümölcsös, szőlő, gyepek összesen.

⁷ Csak a gazdaságra azonosított területeket tartalmazza. Gazdaságra nem azonosítható terület: a nemzeti parkokhoz, a MÁV-hoz, az Országos Vízügyi Főigazgatóságához, a Magyar Honvédséghez, az egyházakhoz tartozó és egyéb területek.

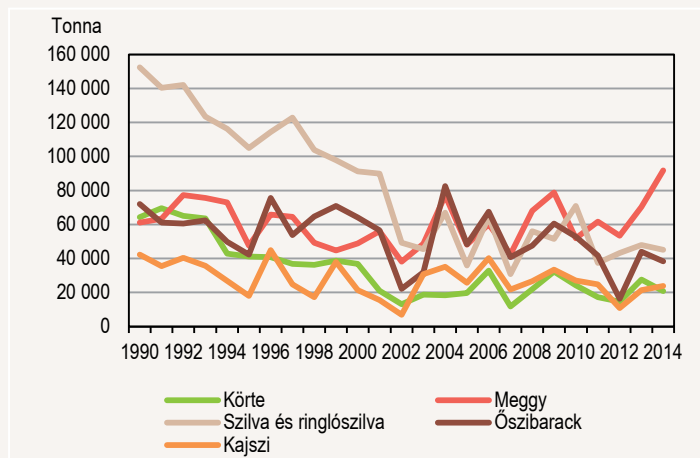
⁸ A gazdaságok a különböző mezőgazdasági tevékenységük súlya alapján kerülnek adott típusba. Ez azonban azt is jelenti, hogy adott típusba sorolt gazdaságnak lehet egyéb (nem a típusra jellemző) tevékenysége, illetve a típusra jellemző tevékenységet másra szakosodott gazdaságok is végzik melléktevékenységként. Ennek következtében a kertészeti ágazatba sorolt gazdaságok területe nem fedli le teljesen a tevékenységükre jellemző növényterületeket.

⁹ Az egyes művelési ágak területe az adott területet használók számával osztva.

Meggyet 13 ezer hektáron termesztettek a gazdálkodók 2013-ban, az ültetvények közel 18%-án. 2010 óta 1,4 ezer hektárral (10%-kal) csökkent a terület. A gyümölcs éves termésmennyisége 1990 és 2014 között évről évre ingadozó, de összességében stagnál. 2014-ben **92 ezer tonna termett**, 45%-kal több mint az előző öt év átlaga. Jelentős területen, összesen 7,8 ezer hektáron termesztettek **szilvát és ringlószilvát** 2013-ban. A terület 2010 óta csak mérsékelten fogyott, a teljes körű összeírás idején 8,0 ezer hektárnyit rögzítettek. Összesen **45 ezer tonnát** takarítottak be a gazdálkodók 2014-ben, ami elmarad az előző öt év átlagától. A szilva mennyisége a rendszerváltás óta csökken. **Őszi barackból** 4,8 ezer hektáron összesen **38 ezer tonna, kajsziból** 4,6 ezer hektáron **több mint 24 ezer tonna** termett 2014-ben. Mindkét gyümölcs esetében csökkent az éves termésmennyiség a rendszerváltás óta, az 1990-1994-es és a 2010-2014-es időszak alapján nagyjából 30%-os a visszaesés.

7. ábra

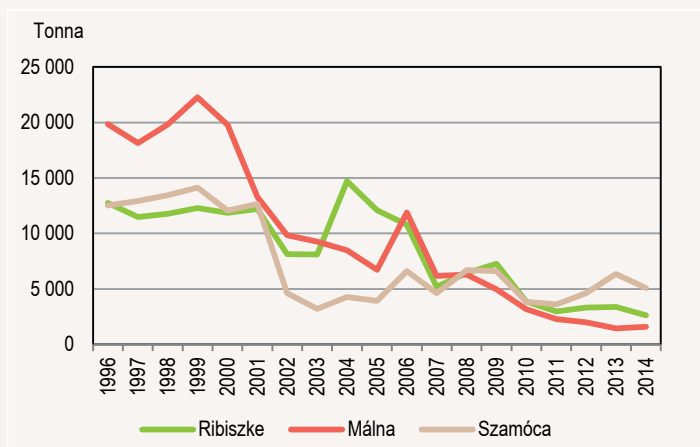
A főbb törzs gyümölcsfajok termésmennyisége

Az **5,9 ezer hektár boggyógyümölcs-ültetvények** 62%-a bodza, 14%-a fekete ribiszke, 10%-a piros és fehér ribiszke volt, a málna a terület 7%-át foglalta el 2013-ban. A szántóföld művelési ágba tartozó szamóca területe 570 hektár volt. A **szamóca** termésmennyisége 2014-ben **5,1 ezer tonna** volt, ami közel azonos az előző öt évi átlaggal. A gyümölcs termesztése az ezredforduló után szorult vissza jelentősen, az 1990-es években a mai éves mennyiség dupláját termesztették. **Ribizskéből** **2,6 ezer tonnát** takarítottak be 2014-ben, 2010 óta jelentősen visszaesett a mennyisége. A gyümölcs termesztése több lépcsőben csökkent az elmúlt évtizedekben. A **málna** mennyisége 1990 óta 2013-ban volt a legalacsonyabb (mindössze 1,5 ezer tonna termett), de 2014-ben is csak 1,6 ezer tonnát takarítottak be, ami az előző öt év átlagának 57%-a. Az ezredforduló után a termesztés drasztikusan csökkent.

8. ábra

A főbb boggyós gyümölcsfajok termésmennyiségének alakulása

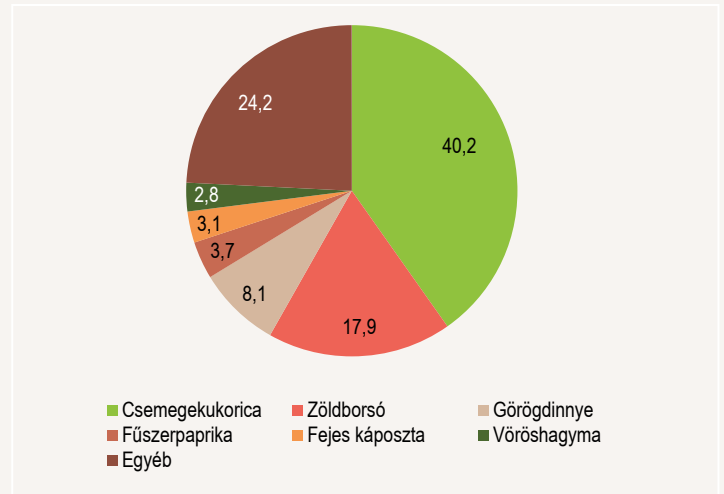

Zöldségtermesztés

2013-ban összesen közel **59 ezer hektáron folytattak szabadföldi zöldségtermesztést**. E terület 40%-án, közel 24 ezer hektáron csemegekukoricát termesztettek. A zöldborsó területe közel 11 ezer hektár volt (18%). A görögdinnye 8, a fűszerpaprika 4, a fejes káposzta és a vöröshagyma 3-3%-ot foglalt a zöldségterületből.

9. ábra

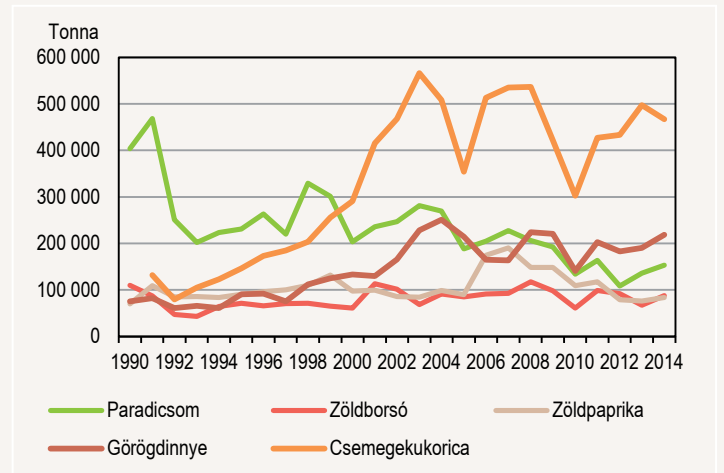
A zöldség-vetésterület fajok szerinti megoszlása, 2013 (%)

Csemegekukoricából 2014-ben közel **467 ezer tonna** termett, 12%-kal több mint az előző öt év átlaga. A növény mennyisége a rendszerváltás óta megsokszorozódott, az 1990-es évek elején (éves szinten) 110 ezer tonna volt a jellemző. A **paradicsom** betakarított mennyisége 2014-ben **153 ezer tonna**, valamelyest több volt, mint az előző öt év átlaga. Ez azonban így is csak a fele a rendszerváltás időszakában és hattizede az ezredforduló után szüretelt éves mennyiségnek. 2014-ben összesen **84 ezer tonna zöldpaprikát** takarítottak be a gazdálkodók, ami több mint ötödével elmaradt az előző évek átlagától. A számottevő területen termesztett **görögdinnye** mennyisége 2014-ben megközelítette a **219 ezer tonnát**. A termésmennyiség folyamatosan emelkedik: 1990 és 2014 között közel megháromszorozódott. A második legnagyobb területen termesztett zöldség, a **zöldborsó** mennyisége 2014-ben **közel 88 ezer tonna** volt. A termésmennyiség erősen ingadozó évről évre.

10. ábra

A főbb zöldségfajok termésmennyiségének alakulása

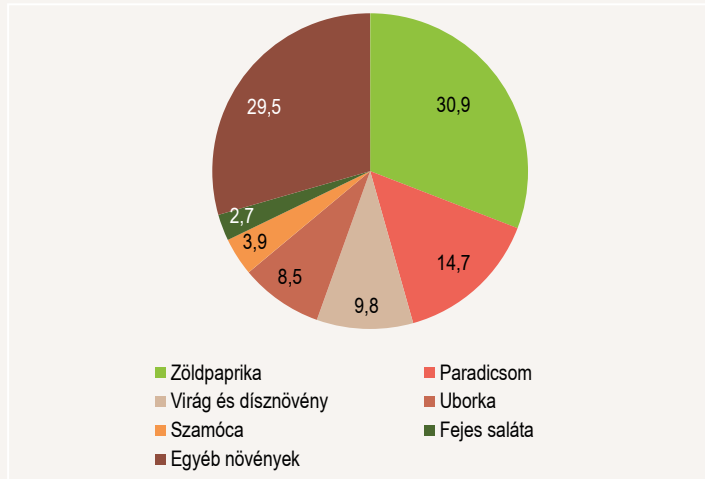

Az **üvegház és fóliasátor** területe a 2013-as gazdaságszerkezeti összeírás adatai szerint összesen **2,3 ezer hektár** volt. Ennek 71%-án (1,6 ezer hektáron) zöldségféléket termesztettek. A terület 10%-án virág- és dísznövényker-

tészet folyt, 4%-án pedig szamóca termelt. 2010-hez képest a teljes terület 8%-kal bővült. A zöldségféléké közel 7, a szamócaé 9, az egyéb növényeké pedig 84%-kal. Egyedül a virág- és dísznövény területe csökkent, ez viszont jelentősen (29%-kal). A zöldségfélék közül a legnagyobb területet (a teljes terület 31%-át) a zöldpaprika foglalta el 2013-ban. A paradicsom aránya 15, az uborkaé 8, a fejes salátáé pedig 3% volt. **A terület 17%-át használták 40 évnél fiatalabb gazdálkodók.** A termelési szerkezetük az összes gazdasághoz hasonló, az általuk vezetett gazdaságokban azonban valamelyest nagyobb a friss zöldségfélék aránya a vetésszerkezetben.

11. ábra

Az üvegházi és fóliás termesztés vetésterülete fajok szerint, 2013 (%)

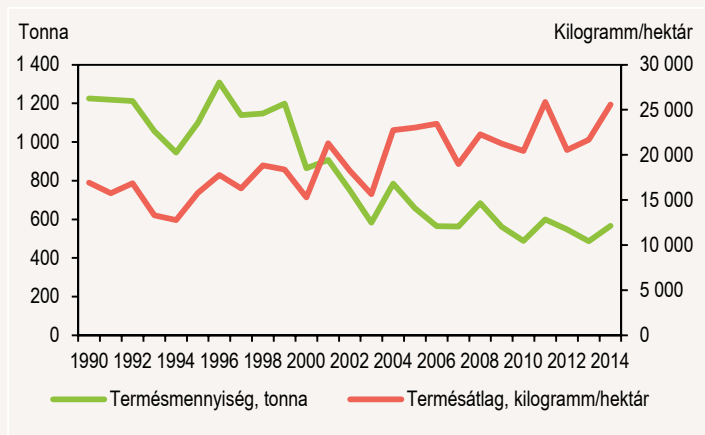

A burgonya termesztése

A burgonyatermesztés a szántóföldi növénytermesztésre szakosodott gazdaságokban koncentrálódik, a tipológia alapján a kertészetbe sorolt gazdaságoknál nem jelentős a termelése. Egyedül az üvegházás zöldségtermesztőknél volt 2013-ban említésre méltó a burgonyaterület. 2013-ban összesen több mint 13 ezer hektáron vetették, de 3 év alatt több mint ötödével csökkent, 2010-ben még közel 17 ezer hektáron termesztették a növényt. 2014-ben összesen **567 ezer tonnát** takarítottak be, az előző öt év átlagánál 6%-kal többet.

12. ábra

A burgonya termésmennyisége és termésátlaga

Szőlőtermesztés

2013-ban közel 56 ezer hektáron folytattak **szőlőtermesztést** a gazdálkodók. Ebből 53 ezer hektár (95%) borszőlőnek, 1,3 ezer hektár (3%) csemegezőlőnek adott helyet, míg az egyéb hasznosítású szőlő területe nem érte el az ezer hektárt. A terület 78%-a a szakosodott kertészeknél koncentrálódott, ezen belül is a szakosodott szőlészeteknél írták össze a legnagyobb

területet. **A fiatal kertészek 7,8 ezer hektáron gazdálkodtak.** Esetükben a borszőlőtermelés aránya az átlagosnál közel 3 százalékponttal magasabb volt 2013-ban. 2010 óta a szőlőterület 7,1%-kal csökkent. A nagyobb csökkenés a csemegezőlőt érintette, közel 29%-kal visszaesett a területe, a borszőlő esetén a fogyás 5,7%-os volt. Ennek eredményeként ez utóbbi területi túlsúlya tovább emelkedett.

2.tábla

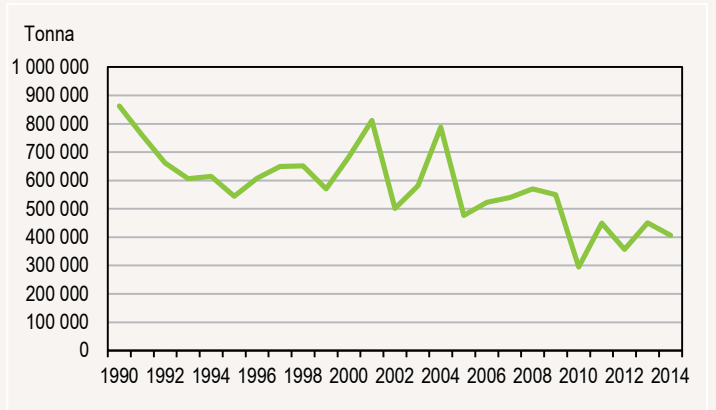
A különböző hasznosítású szőlőültetvények területe

Szőlő-fajták	Kertészek		Fiatal kertészek		Összes gazdaság	
	2010	2013	2010	2013	2010	2013
Borszőlő	43 514	41 643	8 361	7 612	56 328	53 101
Csemegezőlő	1 722	1 278	309	136	2 506	1 789
Egyéb szőlő	483	386	89	29	1181	892

A legtöbb gyümölcsfajunkhoz hasonlóan a szőlő termesztése is jelentősen csökkent a rendszerváltozás óta. 2014-ben **406 ezer tonnát** szüreteltek a gazdák. Ez a mennyiség a megelőző évek rendkívül alacsony átlagos eredményéhez képest is kedvezőtlen (2009–2013. évek átlaga: 420 ezer tonna). A rendszerváltozás utáni évek éves eredményétől (701 ezer tonna a 1990–1994. évek alapján), de az ezredforduló után mért értéktől is (673 ezer tonna) jóval elmaradt.

13. ábra

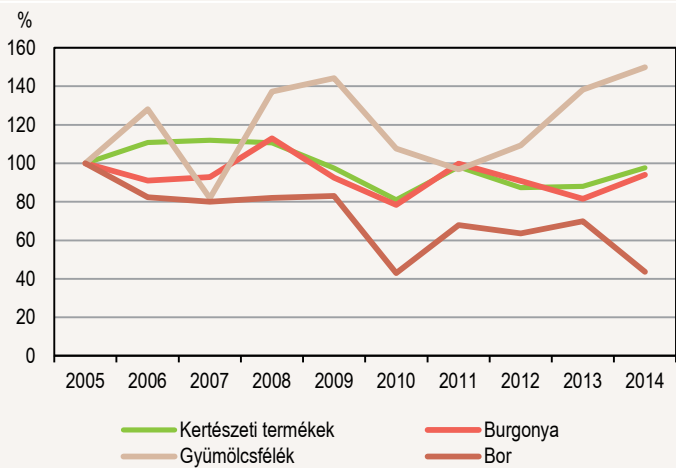
A szőlő termésmennyiségének alakulása

A kertészeti termékek kibocsátása a mezőgazdasági számlarendszer alapján

A mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene (az előző évi áron számított értéke) 2014-ben 11%-kal, a 2013. évihez hasonló mértékben nőtt. A növények átlagon felüli termésmennyisége miatt a termékcsoport volumene 16%-kal bővült. **A kertészeti termékek volumene 2014-ben 11%-kal haladta meg az előző éviét.** A 2005-ös bázistól ez kissé elmaradt, 2009 óta csak megközelíteni tudta a volumen ezt. A visszaesést főleg a friss zöldségek kibocsátásának mérséklődése okozta. **A gyümölcsfélék volumene 8,5%-kal emelkedett 2014-ben.** A 2005-ös bázishoz képest 50%-os az emelkedés, azonban az éves ingadozás mértéke számottevő. Az időjárás alakulása nagyban befolyásolja az éves gyümölcsstermést, az esetleges tavaszi fagykarak adott évben jelentősen visszavetik a volument. A szőlő volumene, amely évről-évre számottevően változik, 2014-ben 3%-kal nőtt. **A bor volumene 37%-kal csökkent,** így a 2005. évi bázishoz viszonyítva 56%-kal csökkent. **A burgonya kibocsátása 2014-ben 15%-kal emelkedett a 2012-es és a 2013-as csökkenést követően.** A volumen 6%-kal maradt el a 2005. évitől. A bázisév szintjét 2008-ban számottevően meghaladta, 2011-ben megközelítette, a többi évben viszont alatta maradt.

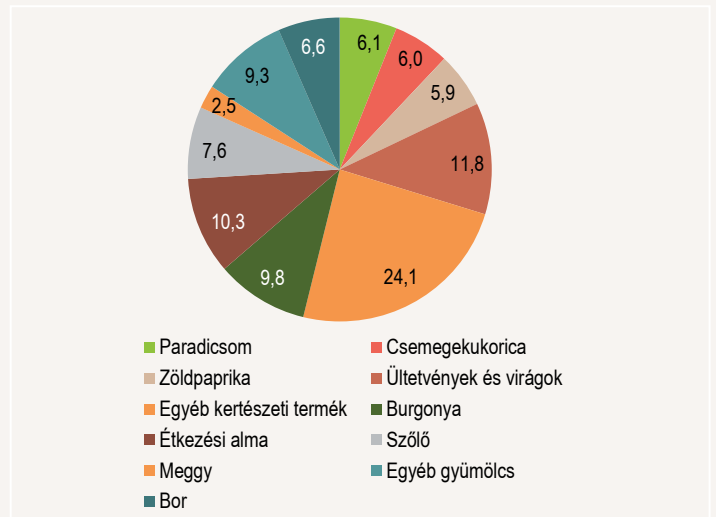
14. ábra

A kertészeti termékek volumenének alakulása (2005=100%)

A mezőgazdasági számlarendszer alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátása folyó alapon összességében 2447 milliárd forint volt 2014-ben, 5,6%-kal több mint 2013-ban. Növénytermesztési és kertészeti termékekből 1455 milliárd forint bruttó kibocsátás keletkezett 2014-ben, 6,6%-kal több mint 2013-ban. **A kertészeti termékek, gyümölcsfélék, burgonya és bor együtt 368 milliárd forinttal járult hozzá a teljes kibocsátáshoz, részesedésük 15% volt 2014-ben.** A kertészeti termékek súlya 8,1% volt, 198 milliárd forint kibocsátás származott a termékcsoportból. A gyümölcsfélék hozzájárulása közel 110 milliárd forint, a teljes érték 4,5%-a volt. A burgonya aránya 1,5, a boré 1,0% volt. 2004 óta a teljes termékcsoport aránya kissé

csökkent, 17–18%-ról évi 15–16%-ra. A kertészeti termékeken belül a friss zöldségeknek volt a legnagyobb kibocsátási értéke 2014-ben (155 milliárd forint folyó alapon). A paradicsom, a csemegekukorica és a zöldpaprika is 22 milliárd forinttal járult hozzá. Az ültetvények és virágok termékcsoport értéke 44 milliárd forint, a burgonyáé pedig 36 milliárd forint volt 2014-ben. A gyümölcsök közül az étkezési almának volt a legnagyobb súlya 38 milliárd forinttal, ezt a szőlő (28 milliárd forint) és a meggy (9,1 milliárd forint) követte. A bor bruttó kibocsátása 24 milliárd forintot tett ki 2014-ben.

15. ábra

A kertészeti termékek, gyümölcsfélék, burgonya és bor kibocsátásának megoszlása, 2014 (folyó alapon) (%)**További adatok, információk (linkek):**[Módszertan](#)**Elérhetőségek:**kommunikacio@ksh.hu[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu